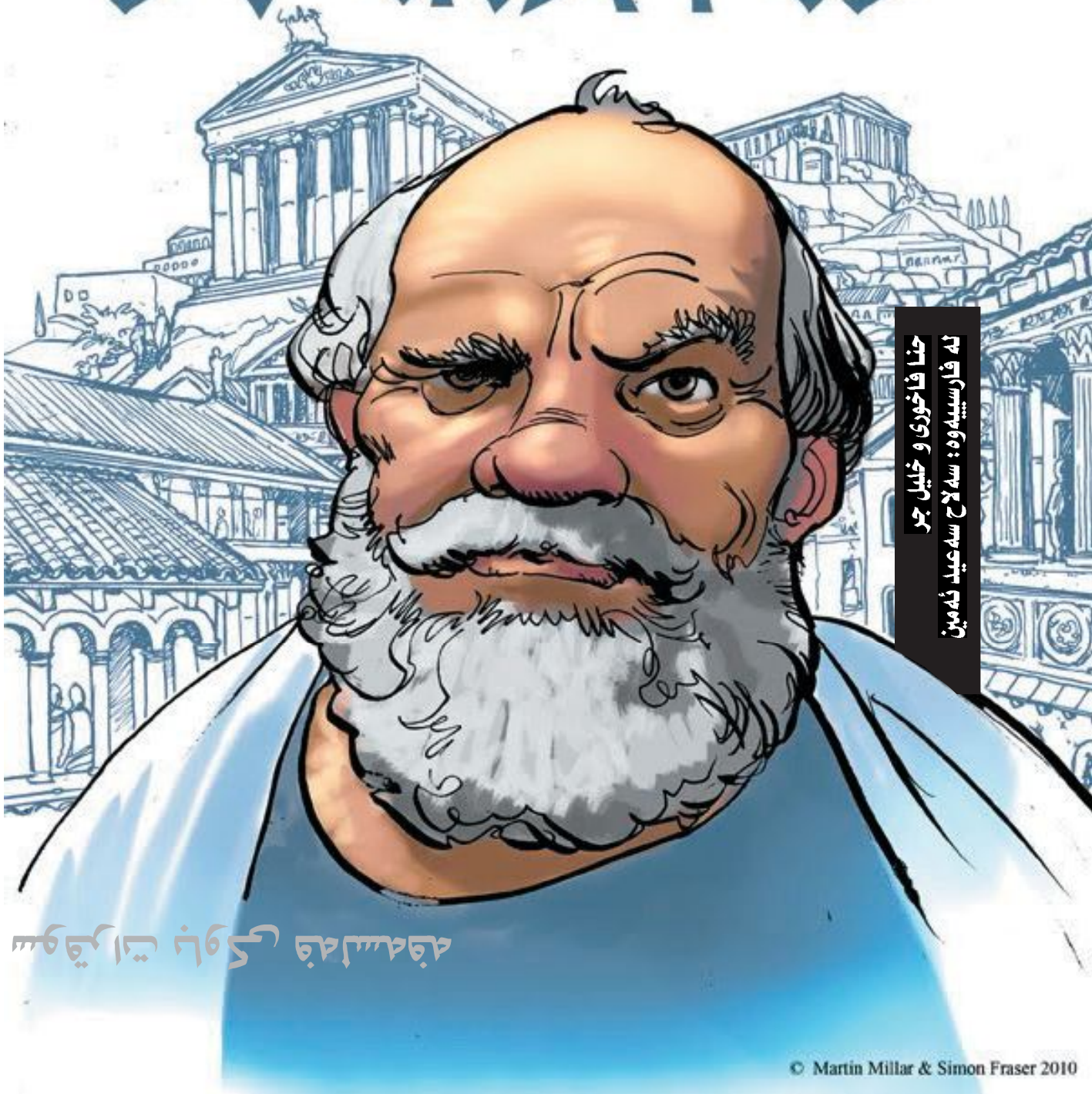

سوقرات

باوکی فلسفه

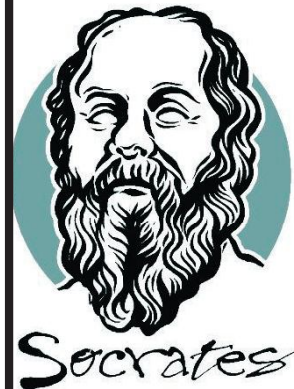
SOCRATES

حنا فخری و خلیل جر
به فارسییوه؛ سلاح سه عید نه مین

فلسفه باوکی سقراط

**مه عريفهت مومكين
نييه بييت، مه گهر
كاتيك سيستمىكى
نه گور له جيهاندا
بوونى هه بييت و ويئاي
بوونى ئەم سيستمهش
ناييت، مه گهر
كاتيك خواوه نديكى
عاقل و حه كيم
كاروبارى دنيا به ريوه
بهن و چاوديري
كرده وه كانى مروؤ
بگهن**

سوقرات له ژينگه يه كدا سه ربه لدا كه له ژير كاريگه رى دوو جور تيروانينى دژو ناكودا بوو، تيروانيكى ميتافيزيكي كه زياتر بايه خى به ماتماتيك و گهر دوون و سروشت ده داو، تيروانيه كانى خوئ به شيويه كى يه كلاك ره وه له م مهيدانانهدا ده خسته روو، تيروانيكى تر كه سؤفستائى بوو كه نكولى له به هائى فكرى مروؤى ده كردو جوره كانى وتارى له مهر شتيكى تر زياتر بايه خ پييده دا.

به لام سوقرات له گه ل ئەم دوو جوره تيروانيه دا كه وته جهنگه وه و فلهسه فهى خوئ كه كه ره سه كانى له كه سانى پيش خوئ وه رگرتيوو له سهر بونياديكى نوئ دامه ززان و ريگايه كى بو فكرى مروئى كرده وه كه تا ئەمروؤش ههنگاوى تيئا هه لده گيريت.

سوقرات له نيوان سالانى ۴۶۹ و ۳۹۹ پ.ز، ژياوه ئە وهى كه نه ياران، يان دؤسته كانى باسيان ليوه كردوه وه ئە وه يه كه هيج له باره ي ئە وه وه نازانين. سوقرات به ره مه يكى نوسراوى بو ئيمه به جينه هيشتووه، چونكه هيج كتبيكى نه نوسيوه، بهلكو ئەو ته مهنى خوئ وهك مامؤستاو موژده دهر يك ته واو كردوه، به هؤى ئە مه شه وه نازناوى "باوكى فلهسه فه" ي پى به خشر اوه.

بيگومان ئەو يه كه مين كه سيكه كه باوه رى به بوونى حه قيقه تى نه گؤرو، نمونه يى سه ربه خو له حه قيقه ته

به ره سه ستيه كان و مه عريفه تى ته ندروست كه به بيئ فه زيله ت ماناى نييه هين اوه. له م رووه وه يه ده ليئن سوقرات بانگه شه ي بو يه كيتى ته واوى نيوان كرده وه و فكر كردوه.

مه عريفهت مومكين نييه بييت، مه گهر كاتيك سيستمىكى نه گور له جيهاندا بوونى هه بييت و ويئاي بوونى ئەم سيستمهش ناييت، مه گهر كاتيك خواوه نديكى عاقل و حه كيم كاروبارى دنيا به ريوه بهن و چاوديري كرده وه كانى مروؤ بگهن.

ئەم سيستمهش ناتوانييت له ئاستى مروؤدا بييت، مه گهر كاتيك مروؤ خواوه ن روجيكي جاويدانى بييت، كه له جيهانى دوايدا به پيئى كارو كرده وهى خوئ پاداشت و سزا بدرت.

سوقرات به بوونى سيستمىك كه جيهان به ريوه بيات و به بوونى جيهانىكى نمونه يى نه گور باوه رى هه بوو، ده يگوت كه ههسته كان ريگاي گه يشتن نين به م جيهانه نمونه ييه و ئەم مه سه له يه به لگه ي ترى بو بوونى نه فس و پيناسه ي نه فس ده ويئت. نه فسى به و جوره پيناسه كرد، كه:

"هيزيكي دهر كپي كه رو سه ربه خوئيه له ههسته كان كه تيپه رينى كات كاريگه رى له سه رى نييه، ههر لپره وه يه به ژيانىكى تر ده گات، كه نه فس پيش ژيانى زه مينى ئەو ژيانه ده ناسيئت و له ناويدا به حه قيقه تى جاويدانى ئيلاهى ئاشنا ده بييت و پييده گات،

كه واته ههر ده بيئ بو ره فتارى مروؤ سيستمگه ليكى جيگيرو حيكمه تى له ژياندا، پشتبسته تو به مه عريفهت و فيكر بونيان هه بييت، له بهر ئە وه يه فه زيله ت پيويستي به مه عريفه يه، بهلكو

سوقرات
گوئیگرانی خوی
به پیناسه کردن و
ناساندنی هندیك
راستی ئاشنا
ده کرد، پاشان
هندی خالی
لاواز له ناساندن
و پیناسه کی ئه ودا
ئاشکرا ده بوو به و
جوړه به گالته کی
ده گه یشته و
گوئیگره کانیشی
گالته یان ده کرد

بابه تی دهر و ناساییه .
 مه عریفه تی نه فس،
 به مه عریفه تی یاسا
 لۆژیکه کان به ده سندیت
 له پیناو بیر کردنه وه یه کی
 ته ندروستدا، ئه مه ش بابه تی
 زانستی لۆژیکه .

مه عریفه تی نه فس، به
 مه عریفه تی ریگه ی ره فتاری
 نه فس به پیی سروشته
 تاییه تی ئه و ده بییت، که
 ئه مه ش بابه تی زانستی
 ئه خلاقه .

ئمانه ئه و بنه ره ته
 فکریانه ن که سوقرات
 ماوه ی بیست و پینچ
 سه ده یه فکری مروقی پیوه
 سه رقاله کردووه . که وایه
 سوقرات ریگایه کی کرده وه و
 دواتر ئه فلاتون و ئه رستوش
 پیایدا رۆشتن . به ره حال
 په یوه ندی نیوان "خوداو
 جیهان" ی دیاری کرد
 و فکری "هۆکارخوازی" له
 فهلسه فه دا هینایه ئاراو
 به هوی ئه مه شه وه سوقرات
 په کی که له گه وره ترین
 پاله وانانی فکری مرویی .

سه رچاوه:

تاریخ فلسفه در جهان
 اسلامی، نویسندگان: حنا
 فاخوری و خلیل جر، مترجم:
 عبدالحمید ایتی، چاپ
 نخست: ۱۳۳۵، چاپ هفتم:
 ۱۳۸۳، شرکت انتشارات
 علمی و فرهنگی. ص ۴۶-
 ۴۷.

له به رزایی په رستگه ی
 دولفی به پیی ئالتونی
 نوسرابوو "خوت بناسه".
 سوقرات ئه م قسه یه ی
 کرده دروشم و پروگرامی
 تووینه وه فهلسه فه کانیه
 خوی، خوی به شیکردنه وه ی
 سروشته مروق و ناسینی
 حه قیفه تی ئه م سروشته
 سه رقاله کرد، سوقرات ده یزانی
 که له دهرونی هه ره که سیکا
 بنه ماو ئه سلی مه عریفه تی
 بوونی هه یه، بو گه یشته
 به م مه عریفه ته دوو ریگه ی
 گرت به ر: ریگای گالته جار ی و
 ریگای سو راخ کردن .

سوقرات گوئیگرانی خوی
 به پیناسه کردن و ناساندنی
 هندیك راستی ئاشنا ده کرد،
 پاشان هندی خالی لاواز له
 ناساندن و پیناسه کی ئه ودا
 ئاشکرا ده بوو به و جوړه
 به گالته کی ده گه یشته
 و گوئیگره کانیشی گالته یان
 ده کرد، ئه مه ش وایده کرد
 به دوی ناساندنیکی تر دا
 بگه رییت تا ئه و کاته ی
 به پیناسیك و ناساندنیك
 ده گات که جیگای قبول
 بییت .

ده وترییت سوقرات
 په که مین که سیکه که
 حیکمه تی له ئاسمانه وه
 هینایه سه رزه وی. هه روه ک
 بو فیکری مرویی به رنامه و
 نه خشیکی کی شا که تا
 ئه مروش به رده و امی هه یه .

که واته مه عریفه تی نه فس،
 به مه عریفه تی هیزو خواست
 و ئاره زووه کانیه نه فس
 به ده سندیت، که ئه مه ش

سوقرات

فه زیله ت شتیك نییه جگه له
 مه عریفه تی .

یاسا ئه خلاقیه کان له
 جوړی یاسا دانراوه کان
 نین، به لکو و اتاو جه وه ریان
 له سروشته کومه لگه وه
 دهره اتون .